

Ελλάδα: Τιμώμενη χώρα στην έκθεση βιβλίου της Φραγκφούρτης 2001

Νέοι δρόμοι για την Ιθάκη...

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ
ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΛΕΝΗ ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ

Photo: © E.KE.BI, 2001. Μητροπούλος

Βιογραφικό Σημείωμα

Γεννήθηκε στη Νεάπολη Λακωνίας, από δεκαεπτά ετών, όμως, ζει στην Αθήνα. Έμαθε Βιβλιοθηκονομία στην Εθνική Βιβλιοθήκη και αγγλικά σε κολλέγιο του Λονδίνου. Στα δεκαεννέα της χρόνια τυπώνεται το πρώτο της βιβλίο, διηγήματα, το οποίο διδάσκεται στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου, ενώ άρχισαν να δημοσιεύονται κείμενά της σε Αθηναϊκές εφημερίδες. Το ερμηνευτικό βιβλίο της "Κάποτε ο Κυνηγός", απέσπασε τον Έπαινο της ΟΥΝΕΣΚΟ στον παγκόσμιο διαγωνισμό νεανικής λογοτεχνίας με θέμα την ανοχή και την κατανόηση, τιμήθηκε με το βραβείο του Κύκλου του Ελληνικού παιδικού βιβλίου και επίσης με το Κρατικό Βραβείο νεανικού βιβλίου του Υπουργείου Πολιτισμού. Από τα δέκα -εν συνόλου- βιβλία της, τρία έχουν γίνει σήριαλ για την κρατική τηλεόραση και αρκετά διηγήματά της μεταφράστηκαν στα γερμανικά, σουηδικά και δανέζικα.

Συnergάστηκε με το ραδιόφωνο και την τηλεόραση σε εκπομπές βιβλίου ενώ σε εφημερίδες και περιοδικά της Αθήνας δημοσιεύει κατά καιρούς διηγήματα, άρθρα, ταξιδιωτικά, πορτρέτα συγγραφέων. Το ιστορικό μυθιστόρημά της "Ο κάβος του Αγίου Αγγέλου" ήταν υποψήφιο για το Κρατικό Βραβείο μυθιστορήματος του 2000.

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ

Αχ οι φίλοι μου, Αθήνα, Εστία, 1980

Ο κήπος με τ' αγάλματα, Αθήνα, Καστανιώτης, 1980, σελ. 96, ISBN: 960-03-0355-X

Ιόλη ή τη νύχτα που ξεχείλισε το ποτάμι, Αθήνα, Καστανιώτης, 1981, σελ. 168, ISBN: 960-03-0242-1.

Τα δέντρα που τα λένε Ντίβι-Ντίβι, Αθήνα, Καστανιώτης, 1983, σελ. 96

Όταν φύγαμε... Αθήνα, Καστανιώτης, 1986, σελ. 176, ISBN: 960-03-0192-1

Οι θεατρίνοι, Αθήνα, Καστανιώτης, 1994, σελ. 104, ISBN: 960-03-1244-3

Καρδιά από πέτρα, Αθήνα, Καστανιώτης, 1995, σελ. 132, ISBN: 960-03-1386-5

Κάποτε ο κυνηγός, Αθήνα, Καστανιώτης, 1996, σελ. 180, ISBN: 960-03-1542-6

Έπαινος της Ουνέσκο

- Βραβείο του κύκλου του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου

- Κρατικό Βραβείο Παιδικού Βιβλίου

Ο Κάβος του Αγίου Αγγέλου, Αθήνα, Καστανιώτης, 2000, σελ. 599, ISBN: 960-03-2556-1

Μεταφράσεις

Zuweilen trifft der Jager. Roman. Ubers: Brigitte von Seckendorff. Middelhaue Verlag. Munchen 2001 (υπό έκδοση).

Η συγγραφέας

ΕΛΕΝΗ ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ

Η συγγραφέας, σε πλήρη εκφραστική ωριμότητα, τελευταίως μας έδωσε ένα από τα ωραιότερα μυθιστορήματα της σύγχρονης λογοτεχνίας μας, το γνωστότατο "Κάβο του Αγίου Αγγέλου", μια τοιχογραφία από την νεότερη ελληνική ιστορία σε συνδυασμό με την ιστορία μιας πολυμελούς και πολύπαθης οικογένειας.

Όσο για το σύνολο του έργου της, πέραν των γνωστών βιβλίων για παιδιά, έχω επιπλέον να παρατηρήσω ότι η Σαραντίτη είναι από τις πολύ καλές σύγχρονες διηγηματογράφους. Τόσο το εξαιρετικό σπονδυλωτό "Καρδιά από πέτρα - Δώδεκα ιστορίες με ταξίμετρο", όσο και τα κατά καιρούς δημοσιευμένα σε ημερησίες εφημερίδες της Αθήνας διηγήματά της, την καθιστούν, μια εκλεκτή σύγχρονη δημιουργό με ματιά υπεύθυνη, ασυνήθιστα ενδιαφέρουσα άποψη, και άφοβα εκφραστικά μέσα.

Η Ελένη Σαραντίτη γράφει από τα είκοσι της χρόνια οπότε και παρουσιάστηκε στα γράμματα με τη συλλογή διηγημάτων "Μορφές", βιβλίο ωριμής γραφής και κοινωνικού προβληματισμού. Ακολούθησε το παιδικό "Οι θεατρίνοι και άλλες ιστορίες" όπου στα επτά σύντομα διηγήματά του παρακολουθούμε τις χαρές, τα παιχνίδια, τις λαχτάρες των παιδιών μιας μικρής, ήσυχης η πόλης, μέσα από τον ορμητικό λόγο της μικρής χαριτωμένης ηρώιδας. Στη συνέχεια η συγγραφέας μας έδωσε το πασίγνωστο και ωραιότατο μυθιστόρημα για παιδιά "Ο Κήπος με τ' Αγάλματα", μια ελεγεία του πιο χρυσού αλκαλαίου της ζωής της αλλά και μια παρότρυνση να πλησιάσουν και ν' αγαπήσουν τα παιδιά τη μεγάλη εθνική μας κληρονομιά. Το βιβλίο γνώρισε μεγάλη επιτυχία έγινε μάλιστα και σήριαλ για την τηλεόραση. Σήριαλ έγινε και το επόμενο νεανικό μυθιστόρημά της "Η Ιόλη ή τη νύχτα που ξεχείλισε το ποτάμι", στο οποίο περιγράφεται η γέννηση και η άνοιξη μιας φιλικής ανάμεσα σε δύο κοπέλες, σε εποχές δύσκολες. Ζωντανό, ζωηρό, ποιητικό, γεμάτο από τα χρώματα του δάσους και τις μυρωδιές της θάλασσας. Οι ανθρώπινες σχέσεις την απασχολούν και στο νεανικό, επίσης, μυθιστόρημά της "Αχ, οι φίλοι μου!" και η θερμή προσέγγιση παιδιών που μαρμερίζουν τα όποια εμπόδια (χρήματα, τάξεις, μόρφωση), υψώνουν οι ενήλικοι για να τα απομακρύνουν.

Το μυθιστόρημά της (για ενηλίκους) "Όταν φύγαμε" είναι η αγωνιώδης αλλά και ελπιδοφόρος πορεία μιας οικογένειας μεταναστών στη Γερμανία, μέσα από τα μάτια ενός εφήβου. Η συλλογή διηγημάτων με τίτλο "Τα δέντρα που τα λένε Ντίβι-Ντίβι" διατρήει στο ακέραιο όλες τις χάρες που κοσμούν τα διηγήματά της συγγραφέως: λιτότης, μισοκριτικής αισθημάτων, φωτεινές εικόνες, συγκίνηση, άρωμα αμυγλής.

Και ως μην παραλείψουμε το εξαιρετικό νεανικό μυθιστόρημά της "Κάποτε ο Κυνηγός", έργο που απέσπασε Έπαινο στον παγκόσμιο διαγωνισμό νεανικού μυθιστορήματος της ΟΥΝΕΣΚΟ (1997) με θέμα την ανοχή και την κατανόηση ανάμεσα σε άτομα και σε λαούς. Ωραία γραφή, μύθος γεροχτισμένος, πλοκή, σελίδες που σπαρταρούν. Το μυθιστόρημα τιμήθηκε και με το Κρατικό Βραβείο παιδικής λογοτεχνίας.

Δημήτρης Σταμέλος

Ιστορικός συγγραφέας - Κριτικός βιβλίου στην "Ελευθεροτυπία".

Μέλος του διοικητικού συμβουλίου του ελληνικού τμήματος της Διεθνούς Ενώσεως Κριτικών Λογοτεχνίας.

Τι έγραψε ο Τύπος για τα βιβλία της

ΕΛΕΝΗΣ ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ

(αποσπάσματα από κριτικές και συνεντεύξεις)

"Children feel with each other but there's no sentimentality in their compassion. All my books end on a note of hope - there's always hope. At the end of The Garden... the children are desolate because their statues are taken away. The heroine feels like crying but remembers that she has promised to meet a gypsy friend to learn some of their songs, and off she goes".

Eleni's view is that if a writer has something important to say it can be said simply, without condescension. "I'm moved by simple stories of daily life", she says. "My books are a friendly conversation. As Seferis writes., 'I ask God to give me the gift of speaking simply'".

Yvette Vamassos

The Athenian, January, 1983

Αχ οι φίλοι μου, Αθήνα, Εστία, 1980

Στο βιβλίο αυτό προβάλλεται με πολλή φυσικότητα η ψυχολογία των παιδιών της φτωχογειτονιάς, αυτών που ζούνε σε στενόχωρα σπίτια - δίχως ένα μαλακόν να βάλουμε μια γλάστρα - που οι δικιοί τους δουλεύουν σ' ανήλικα εργοστάσια, που ξέρουν τι θα πει βιοπάλη. Οι λαχτάρες κι οι καημοί τους που βγαίνουν μέσα από τις κουβέντες τους και τις αντιδράσεις τους μπροστά σε κάθε τι που συγκινεί, δείχνουν πόσο πλούσιος είναι ο συναισθηματικός τους κόσμος και πόση αξιοπρέπεια κρύβει ο χαρακτήρας τους.

Η Ελένη Σαραντίτη διαθέτει την ευαισθησία του ανθρώπου που έχει διατηρήσει τις παιδικές του μνήμες και καταλαβαίνει τις χαρές και τις λύπες των παιδιών, τον ενθουσιασμό τους μπροστά στα απλά πράγματα, την αγάπη τους στα ζώα, στον ήλιο, το φως, τη θάλασσα. Το ύφος της είναι εντελώς προσωπικό. Οι κοφτές μικρές προτάσεις της σου θυμίζουν την αφήγηση που έδειξε από μ' ένα ρυθμό γοργό προσπαθεί να σου μεταδώσει την ένταση των συναισθημάτων του.

Η ιστορία της, με το ζωντανό αυτό γράψιμο και το πλούσιο, αλλά απλό λεξιλόγιο, είναι κατάλληλη για παιδιά πάνω από 8 χρονών. Θα μιλήσει στην καρδιά τους.

Βίβω Αγγελόπουλου

Συγγραφέας

Αφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 6-11-1980

Αχ οι φίλοι μου

Μια άλλου είδους αντίσταση στα κακώς κείμενα προτείνει μέσα από τα βιβλία της η Ελένη Σαραντίτη, όνειρα, φαντασία, καλοσύνη, ποιότητα. Έτσι, ξεδιπλώνει στα μάτια των παιδιών τρυφερές καταστάσεις κατάστικτες από ποιητικές στιγμές, ευαισθησία και αίσθηση του ωραίου. Σε τούτο το βιβλίο της, μέσα στη γνωστή Αθήνα, αφήνεται με μια παρέα παιδιών στην καθημερινότητα και την αναπόληση δένοντας σ' ένα όμορφο σύνολο, μνήμες από το ελληνικό χωριό, τα ήθη και τα έθιμα που εναλλάσσονται με γλώσσα της κάθε μέρας σε κυκλώματα ζεστασιάς και τρυφερότητας. Έχονα γραμμένα, με την απαλή δύναμη των κλασικών μαστόρων του ελληνικού λόγου και νοτισμένα από μια συνεχώς αναβλύζουσα πλούσια πηγή ευαισθησίας, τα διηγήματά της συλλογής περιγράφουν τους ανθρωπίνους καημούς σαν το ουσιαστικό απόσταγμα της ζωής, που άδικα σπαράζει πιασμένη στα δίχτυα των υλικών αγαθών.

Μ.Π.

Εφημ. ΤΑ ΝΕΑ, 2-8-1980

Αχ, οι φίλοι μου

... Ένας τίτλος με καημό. Κι από κάτω ξεκινά μια ιστορία που εκφραστική της πληρότητα του δίνει τη δυνατότητα να μιλήσεις πια για τη διαμόρφωση ενός προσωπικού στυλ, που διαπερνά όλα τα βιβλία της Ελένης - Σαραντίτη.

Αθήνα Παπαδάκη

Συγγραφέας

Εφημ. ΑΥΓΗ, 11-6-1980

Τα Δέντρα που τα λένε Ντίβι-Ντίβι, Αθήνα, Καστανιώτης, 1983, σελ. 96

Με τη σιγουριά του ώριμου πια λογοτέχνη, διατρήει την ίδια παιδική σπικκή, γνωρίζοντας καλά την πολυτιμότητα του "λευκού ψυχισμού" στις άγονες μέρες μας της ερήμου των αισθημάτων.

Στα διηγήματα της συλλογής, ακόμη και όταν το αφηγούμενο πρόσωπο δεν είναι παιδί, τα συμβάντα φιλτράρονται και θεματίζονται περνώντας μέσα από δρόμους της ψυχής που μόνον ένα καθαρό, ευαίσθητο πλάσμα στην αυγή της ζωής του μπορεί να διαθέτει. Και η Ελένη Σαραντίτη έχει καταφέρει να κρατήσει ολόζωντο και πνιγακάθαρο μέσα της αυτό το πλάσμα για να μας μιλήσει για τις κρυμμένες, πεντακάθαρες αλήθειες της ζωής. Τις ανθρώπινες αξίες, την αγάπη, τη μνήμη που τιμά και σέβεται στιγμές ομορφιάς χαμένες, τη λάμψη της τροχιάς που διαγράφει το πεπερασμένο αλλά αγαθό σ'ν, τη γλώσσα της κάθε μέρας σε κυκλώματα ζεστασιάς και τρυφερότητας.

Έχονα γραμμένα, με την απαλή δύναμη των κλασικών μαστόρων του ελληνικού λόγου και νοτισμένα από μια συνεχώς αναβλύζουσα πλούσια πηγή ευαισθησίας, τα διηγήματά της συλλογής περιγράφουν τους ανθρωπίνους καημούς σαν το ουσιαστικό απόσταγμα της ζωής, που άδικα σπαράζει πιασμένη στα δίχτυα των υλικών αγαθών.

Μ.Π.

Εφημ. ΤΑ ΝΕΑ, 12-11-1983

Κάποτε ο κυνηγός

"Τα μεγάλα παραπνοημένα μάτια των παιδιών καθώς προχωρούν με τα καρβάνια της δυστυχίας", μια εικόνα από την οποία κατατρήχεται η Ελένη Σαραντίτη και η οποία αποτυπώνεται στο έργο της.

Άκης Δ. Καπράνος: -Ποιο είναι το θέμα του βιβλίου σας;

Ελένη Σαραντίτη: -Το έργο αφορά μια οικογένεια Ελλήνων πολιτικών προσφύγων, οι οποίοι με την έναρξη του εμφύλιου κατέφυγαν στην Τασκένδη όπου διέζωσαν και έζησαν μια καλή ζωή, αλλά οι αλλαγές στο σύστημα στη Ρωσία παρήγαγε παρτίδα τους, και η φοβερή νοσταλγία για την πατρίδα τους ώθησε να επιστρέψουν στην Ελλάδα. Εδώ ο καθηγητής πανεπιστημίου - πατέρας και η επίσης εκπαιδευτικός - μητέρα έπιασαν δουλειά σαν εργάτες γης και τα τρία τους παιδιά βίωσαν κάθε είδους ταπείνωση στο σχολείο και στα παιχνίδια.

Άκης Δ. Καπράνος: -Άραγε, μπορούν οι συγγραφείς παιδιών βιβλίων να αλλάξουν τον κόσμο με το έργο τους;

Ελένη Σαραντίτη: -Όχι, να αλλάξουμε τα πράγματα δεν μπορούμε.

Μπορούμε όμως να μπορούμε στον μυστικό κήπο των ονείρων των παιδιών μας, να μπουέμε στην καρδιά τους με το χιομό, την κατανόηση μας και με την προσεγγισμένη γραφή μας, να αλλάξουμε τις συνειδήσεις τους.

Εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 7-11-1997

Κάποτε ο κυνηγός, Αθήνα, Καστανιώτης, 1996. Σελ. 180. ISBN: 960-03-1542-6

Έπαινος της Ουνέσκο

Βραβείο του κύκλου του ΕΛ. Παιδικού Βιβλίου

Κρατικό Βραβείο Βιβλίου

"Ο τίτλος του προέρχεται από το ποίημα της Σαφόρη, που ήταν πρόσφυγας και ο ίδιος. "Το σπίτι κοντά στη θάλασσα". Περιγράφει τους πρόσφυγες με τα ταξιδιάρικα πουλιά που τα κυνηγεί ο πλάστης και η φύση...". Τα "ταξιδιάρικα πουλιά" του βιβλίου είναι μια οικογένεια Ελλήνων πολιτικών προσφύγων, στην Τασκένδη της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Κεντρικό πρόσωπο της αφήγησης η νεαρή Ευρυδίκη, που καταγράφει τη νέα προσφυγιά των δικών των ανθρώπων όταν φθάνει η ώρα του αναπατριτισμού στην Ελλάδα.

Ηρωες, ωστόσο, του βιβλίου θα μπορούσαν κάλλιστα να είναι "οι χιλιάδες ανώνυμοι οικονομικοί πρόσφυγες που φθάνουν στη χώρα μας από κάθε σημείο του ορίζοντα..."

Για τα όνειρα, τις νοσταλγίες και τις ελπίδες αυτών των ανθρώπων η Ελένη Σαραντίτη έγραψε ένα βιβλίο "βγαλμένο από την καρδιά μου", όπως λέει η ίδια. Ένα βιβλίο αφιερωμένο στα παιδιά:

"Ηθελα να δώσω κάτι στα παιδιά που θα τα ωθήσει να σκεφθούν.

Τα βιβλία, ιδιαίτερα τα εξωσχολικά, μπαίνουν στα όνειρα των απιδιών, τα μοιάζουν με ανθρωπιτιά.

Αυτό επιθυμώ να συμβεί και με το δικό μου βιβλίο, ώστε αυτά τα φαινόμενα που παρατηρούμε γύρω μας να σταματήσουν να υπάρχουν".

Αντώνης Καρατζαφέρης

Δημοσιογράφος

Εφημ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ, 6-11-1997

Ο Κάβος του Αγίου Αγγέλου, Αθήνα, Καστανιώτης, 2000. Σελ.599 ISBN: 960-03-2556-1.

Saranditi tells the life story of four women, members of the same family but each belonging to a different island which grew up in Neapoli, a small town in the southeastern Peloponnese, which also happens to be the author's birth-place. The novel celebrates - and this constitutes its central theme - the family's strong sense of loyalty and tradition, qualities that unite its members against diversity and misfortune. Moreover, the author is able to give her work its wide fictional spectrum by amplifying to the fullest her pervasive - one is tempted to say Proustian - sense of time and place. As a result, her narrative becomes replete with allusions to Greece's classical past, and in particular to the ancient city of Spartan and at one point, we are reminded that the place-name Cape Saint Angel -it provides not only the novel's title but also its main setting- had been coined by Portuguese sailors, who used it to refer to "Cavo Malea", the turbulent sea lanes off the southeastern Peloponnese coast. The author recounts to us as well Ulysses' description of Cavo Malea, given to his father after his return to Ithaca. It is this deft blending of truth and legend, the imaginative handling of fact and fiction, which, coupled with the realistic portrayal of people, gives the novel its unique sociohistorical matrix.

In conclusion, one can say that the linguistic richness of Saranditi's novel enhances its scope and depth as a whole.

Elisabeth Matthew

University of Athens

WORLD LITERATURE TODAY, Autumn 2000

Ο Κάβος του Αγίου Αγγέλου

Η δικαιοσύνη της ζωής, η απαίτηση της μνήμης, το πανταχού παρόν παρελθόν, ο πόνος και η νοσταλγία ως ομορφιά και τροφή ψυχής, είναι τα σημεία αναφοράς του μυθιστορήματος από όπου περνώντας οι ήρωες φθάνουν σε εκρήξεις καρδιάς, σε πράξεις ανήλικους γενναίοτητας. Μέσα από γοητευτικότερες ιστορίες ανθρώπων ζούμε συγκλονιστικές πράξεις ηρώων, κάποτε μάλιστα ξεχασμένων ή παραμελημένων για όγους σκοπιμότητας. "Ο Κάβος του Αγίου Αγγέλου" έχει τη δύναμη να σε οδηγήσει κατευθείαν στην καρδιά ασύλληπτων γεγονότων, ιστορικών και κοινωνικών, από αυτά που προετοίμασαν την έκρηξη του '21 ως θυσία των απειλημένων, αυτών που μοναδική τους περιουσία ήταν η "ερεή Γνώση", κατά την έκφραση της συγγραφέως, που μας έδωσε ένα βιβλίο που στοχεύει ίσια στην ψυχή, γλυκαίνοντάς την.

Δημήτρης Καπράνος

Εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 1-8-2000

Ο Κάβος του Αγίου Αγγέλου

Η Σαραντίτη από τα πρώτα κιόλας βιβλία της, έδειξε σπουδή και σεβασμό στη γλώσσα. Η ποιότητα του λόγου και η υψηλή στάθμη του οφείλονται στην ταπεινή απόσταση που πήρε η λογοτεχνία από τα ελληνικά, για να τα μελετήσει. Με την τελευταία της δουλειά καταθέτει μια ενάρετη γραφή και συχνά μπαίνει στα εδάφη της ποιητικής μελιτιάς και μικρές προτάσεις. Λόγος κοφτός, άμεσος, διάφανος, σε ό,τι κι αν καταγράφει χαρακτηρίζεται από μέγαλες χρονικές διακυμάνσεις. Άλλοτε με παλαιούς γλωσσικούς τύπους, άλλοτε με διαλέκτους πιο κατοπιές, εισάγει τον αναγνώστη σ' ένα κλίμα καθημερινής καλιάς, χάρη στο ενιαίο και σφαιρικό απάνθισμα των ελληνικών. Με το χάρισμα της φυσικής γλώσσας ως αναπνοή, πήρε πάλι ζωή ο γνωστότατος - άγνωστός μας κάβος του Αγίου Αγγέλου.

Αθήνα Παπαδάκη

Ποιήτρια

Εφημ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 12-5-2000

"Εμείς οι συγγραφείς βιβλίων για νέους ανθρώπους δεν έχουμε τη δύναμη των μεγάλων που ορίζουν τον κόσμο. Έχουμε όμως τη φαντασία, την κατανόηση, την ψυχή. Και αν τα βιβλία μας μεταφράζονται, αν οι ιδέες μας κυκλοφορούν, ελπίζουμε θα χτιστούν στέρες γέφυρες, για να περνά η ειρήνη και τη φίλια ανάμεσα στους λαούς..."

Ελενη Σαραντίτη